

1927 malî senesi nihayetine kadar millî hükûmet bütçelerine mütallik borçlar hakkındaki kanunun I inci maddesinin tefsirine dair 3/166 numaralı Başvekâle tezkeresi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı 6/ 974

14-IV-932

B M. M. Yüksek Reisliğine

1513 numaralı kanunu birinci maddesinin tefsirine dair Maliye vekâletinden yazılan 14-IV-1932 tarihli ve 81 numaralı tezkerenin sureti leffen takdim kılınmıştır.

Muktezasının ifa buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Başvekâleti Ceileye

1 — 1927 malî senesi nihayetine kadar millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adı emanet hesaplarında kayıtlı borçlar 1513 numaralı kanunla, mutlak olarak tasfiyeye tâbi tutulmuş ve kanunda hiç bir istisnâî kayıt bulunmamış olmasına binaen eytam idarelerinin lağvi dolayısıyla 1927 malî senesi içinde Hazineye devredilmiş olan eytam matlubatı da kanunu mezkûr hükümlerine tâbi tutulmuştur.

2 — Bu suretle, paraları Hazineye devredilen eytamın ekserisi, 1513 numaralı kanun hükümleri dairesinde müracaatta bulunarak alacaklarına müteallik evrak tasfiyei düyun komisyonuna intikal eylemiş ve komisyonca da eytam matlubatının 1513 numaralı kanun ahkâmına tabiiyeti kabul edilerek komisyona gelen bu kabil evrakı tetkike tâbi tutmuş tediyesi caiz görülenler hakkında tediye ve ret esbabı görülenler hakkında da ret kararı verilmekte bulunmuştur.

3 — Bunlardan; Hazineye devredilen alacakları için her hangi bir sebeple, 1513 numaralı kanunun tayin ettiği müracaat müddeti içinde müracaat etmeyenlerin hakları ise, mezkûr kanunun birinci maddesi mucibince, müruru zaman noktasından sakıt addolunmuş ve olunmakta blunumuştur.

4 — Gerek tasfiyei düyun komisyonundan ret kararı alan ve gerek müddeti kanuniye içinde müracaat etmiyerek müruru zaman noktasından hakları sakıt olan bu kabil matlubat eshabı tarafından vukubulan müracaatlar üzerine mahkemelerce, meblâğı mezkûrenin adı emanet telâkki edilemeyeceği, 1513 numaralı kanun ahkâmının ancak Hazine ile olan münasebatı hesabiyeden mütevellit bulunan hususat için kabili tatbik olacağı mütaleasile Hazine aleyhine karar verilmekte olduğu anlaşılmıştır.

5 — Meselenin arzettiği bu son safha üzerine Hazinece vaziyet tetkik edildikte, eytamın muhafazai hukuku cümlei vezaifinden olan Devletin, velâyeti ammesi hasebile ve hatta veli veya vasisinin rızasına muhtaç olmaksızın muhafaza ve tenmiye maksadile vaziyet

ettiği bu paralar üzerindeki amme haklarının birrıza tevdiatta bulunan sair emanet eshabının (usulü hesabıye dolayisile Hazine lehine sukût eden) haklarile mukayese edilmesinin muvafıkı madelet olmayacağı neticesine varılmış olduğundan, mülga eytam idarelerinin lâğvi dolayisile 1927 malî senesi içinde maliyeye devredilmiş olan ve Hazinesinin emanet hesaplarında kayıtlı bulunan eytam matlubatının 1513 numaralı kanunun birinci maddesinde sayılan borçlardan madut olup olmayacağı keyfiyeti tefsire muhtaç görülmüştür. Meselenin tefsiren halli için Yüksek Meclise arzına müsaadei Devletleri arz olunur Efendin.

14-IV-932

Maliye vekili
M. Abdülhalık

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Karar № 63
Esas № 3/166

29 - V - 1932

Yüksek Reisliğe

1513 numaralı kanunun birinci maddesinin tefsirine dair Maliye vekâletinden yazılıp Başvekâletten gönderilen tezkere encümenimize havale edilmekle Muhasebatı umumiye umum müdürü hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

1927 senesi nihayetine kadar millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçlar için mezkûr kanunun hükümleri dairesinde müracaatta bulunulması muktazi olup bu yolda müracaat etmiyenlerin hakları Hazine lehine sakıt olmaktadır.

Eytam idarelerinin lâğvi dolayisile 1927 senesi içinde Hazineye devredilmiş olan eytam matlubatından bir kısmı için alâkadarları muayyen müddet zarfında müracaat etmişlerse de bunların her hangi bir sebeple müracaat etmemiş olmalarına mebni bunların hakları müruru zaman noktasından sakıt addedilmekte bulunmuştur.

Şu kadar ki eytamın muhafazai hukukuna taallük eden bu meselenin mezkûr kanunun dai-rei şümulüne girip girmediği noktasında bilâhare tereddüt edilmiş ve keyfiyetin tefsiren halli talep olunmuştur.

Halbuki eytamın muhafazai hukuku cümlei vezaiifinden olan Devletin, vilâyeti ammesi hesabı ve hatta veli veya vasinin rızasına muhtaç olmaksızın muhafaza ve tenmiye maksadile vaziyet ettiği bu paraları ne Hükûmet bütçelerine müteallik borçlardan ad ve itibar etmeğe ne de ayrı ayrı şekilde olan bütçe emanetleri ve adi emanetle mukayese eylemeğe mezkûr kanunun ruhu müsait değildir.

Binaenaleyh mevzubahs olan eytam matlupları salifüzzikir kanunun dai-rei şümulüne giremiyeceğinden bunların usulen müstahiklerine itası tabii bulunmaktadır. Meselenin, bedahati karşısında tefsiren hallini icap edecek mahiyette olmadığına encümence müttefikan karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye En. Reisi N.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	İstanbul	Kastamonu	Aydın	Diyarbakir
İhsan	İhsan	M. Ziya	Refik	Adnan	Zülfü
Aza	Aza	Aza			
İzmir	İsparta	Konya			
Kâmil	Kemal	Refik			

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
M. No. 173
Sıra No. 3/160

28 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

1513 numaralı kanunun birinci maddesinin tefsirine dair Başvekâletin 14-VI-1932 tarih ve 6/547 numaralı tezkeresile merbutu Maliye vekâleti tezkeresi ve maliye encümenininin 29-V-932 tarihli mazbatası Maliye vekili Bey hazır olduğu halde tetkik olundu.

Maliye vekâleti tezkeresinde: 1927 senesi nihayetine kadar Millî Hükûmet bütçelerine müteallik borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların 1513 numaralı kanunla mutlak olarak tasfiyesi emir olduğundan eytam dairelerinin lâğvi dolayısıyla 1927 malî senesi içinde Hazineye devredilerek eytam matlublarının mezkûr kanun ahkâmına tâbî tutulduğu ve mezkûr kanunun ikinci maddesine tevfikân teşkil edilen komisyonlarca bu matlublardan bir kısmının tediyesi caiz görülmekte ve bir kısmının reddine ve kanunî müracaatlar için tayin edilen mühlet zarfında - ki 1930 senesi şubatı nihayetine kadardır - müracaat etmeyenlerin matlublarının sukutuna karar verilmekte olduğu, haklarında ret veya müruru zaman kararı verilen matlubat eshabının müracaatı üzerine mahkemelerce mebalığı mezkûrenin adi emanet telâkki edilemeyeceği ve 1513 numaralı kanunun ahkâmının ancak Hazine ile münasebatı hesabiyeden mütevellit hususat için kabili tatbik olacağı mütaleasile Hazine aleyhine karar verildiğinin anlaşıldığı ve vaziyet Hazinece tetkik olunarak eytamın muhafazai kukuku cümlelî vezaifinden olan Devletin vilâyeti ammesi hasebile hatta velî veya vasının rızasına muhtaç olmaksızın muhafaza ve tenmiye maksadile vaziyet ettiği bu paralar üzerindeki haklarının birrıza tevdiatta bulunan sair emauat eshabının usulü hesabiyeye dolayısıyla Hazine lehine sukut eden hakları ile mukayese edilmesinin muvafıkı madelet olamayacağı neticesine varıldığından mülga eytam idarelerinin lâğvi dolayısıyla 1927 malî senesi içinde Maliyeye devredilmiş olan ve Hazinesinin emanet hesaplarında kayıtları bulunan eytam matlubatının 1513 numaralı kanunun birinci maddesinde sayılan borçlardan madut olup olmayacağı keyfiyetinin muhtacı tefsir görüldüğü zikredilmekte ve Maliye encümenininin marûlârz mazbatasında da eytamın muhafazai hukuku cümlelî vezaifinden olan Devletin velâyeti ammesi hasebile hatta velî veya vasının rızasını muhtaç olmaksızın ve tenmiye maksadile vaziyet ettiği bu paraları ne Hükûmet bütçelerine müteallik borçlardan ad ve itibar etmeğe ve ne de ayrı ayrı şekilde olan bütçe emanetleri ve adi emanetle mukayese eylemeğe mezkûr kanunun ruhu müsait olmadığı ifade kılınmaktadır.

Encümenimizde cereyan eden müzakere ve yapılan tetkikat neticesinde 1513 numaralı kanunun birinci maddesinin bir istisna kabul etmiyerek her nevi bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında mukayyet borçlar hakkında mutlak hükmü ihtiva ettiği, 1930 şubatı nihayetine kadar en büyük malmemurlarına müracaat etmeyen alacaklıların matlubatının Hazine lehine sukutunu âmir bulunduğu kanunen bu mutlak ve sarîh hükmü eytam matlubatına ait emanet hesaplarının istisnasını temin edecek bir tefsire mütehammil olmadığı görülmüştür. Ancak Maliye encümenininin mazbatasındada teşrih edildiği veçhile velâyeti ammesi hasebile Devlet tarafından doğrudan doğruya ve hatta velî veya vasilerinin muvafakati aranamaksızın muhafaza ve tenmiye maksadile vaziyet edilen eytama ait matlubatın en büyük muhafızı ve müdafii olmak lâzımgelen Devlet lehine ıskatı vicdanı millinin ve hakikî adaletin icaplarına asla tevafuk edemeyeceğinden eytam haklarının vikayesi maksadile 1513 numaralı kanuna bir taraftan mezkûr kanunda yazılı müruru zaman hükmünden eytam matlubatının istisnasile bunların umumî ahkâma tâbî olmasını, diğer taraftan mezkûr kanuna tâbî alacaklar hakkında 1932 senesi muvazenei umumiye kanununun 11 inci maddesinde mevcut hükümden istis-

nasını ve eytam matlubatının nakten tesviyesini temin için bir müzeyyel kanuna lüzum görü-
lerek ona göre merbut kanun lâyihası tanzim kılınmıştır. Heyeti umumiyeye arzoluur.

Reis Gümüşane mebusu <i>H. Fehmi</i>	Reis vekili Konya <i>K. Hüsnü</i>	Bu M. M. Erzurum <i>Aziz</i>	Kâtip Tokat <i>Süreyya</i>	Aza Konya <i>K. Zaim</i>	
Aza Çorum <i>Mustafa</i>	Aza Giresun <i>Kâzım</i>	Aza Isparta <i>Mükerrem</i>	Aza Kayseri <i>A. Hilmi</i>	Aza Niğde <i>Faik</i>	Aza Sivas <i>M. Remzi</i>

BÛTÇE ENCÛMENİNİN TEKLİFİ

*1927 malî senesi nihayetine kadar millî Hükûmet-bütçelerine taallük eden borçlar hakkındaki
1513 numaralı kanuna müzeyyel kanun lâyihası*

Madde 1 — 1927 malî senesi nihayetine kadar Hazinece adi emanat hesaplarında yetimler namına kayıtlı borçlar 8 haziran 1929 tarih ve 1513 numaralı kanun hükümlerine tâbi olmaksızın nakten tesviye olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye vekili memurdur.